

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Σάββατο 11 Φεβρουαρίου 2023

Διδαγμένο κείμενο

A1.α.

1.Λάθος: «μήτε τοὺς ἀπαιδευτοὺς καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι»

2.Σωστό: «Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρόν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον»

3.Λάθος: «Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον»

4.Λάθος: «συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκη»

β. Σύμφωνα με τον Σωκράτη, πρωταρχικός σκοπός του νόμου δεν είναι η ευημερία μίας μόνο κοινωνικής ομάδας, αλλά η ευημερία του συνόλου: «Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι»

B1. Ο Σωκράτης στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναφέρει τις κατηγορίες πολιτών που δεν είναι κατάλληλες για τη διακυβέρνηση της ιδανικής Πολιτείας. Κρίνει λοιπόν ως ακατάλληλους πρώτα τους «ἀπαιδευτοὺς» και στη συνέχεια τους «ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους».

Ὡστόσο, ο Σωκράτης δεν αφήνει τη θέση του χωρίς αιτιολόγηση. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει πως οι ἀπαιδευτοὶ δεν είναι κατάλληλοι να αναλάβουν εξουσίες, επειδή είναι «ἀπειροὶ ἀληθείας», δεν ἔχουν φτάσει, δηλαδή, στη γνώση της ἀληθείας, ἀλλὰ ζουν στο ψεῦδος και στην πλάνη. Είναι οι ἄνθρωποι του σπηλαίου, δηλαδή οι ἀπλοὶ καθημερινοὶ ἄνθρωποι που βρίσκονται στο πνευματικὸ σκοτάδι. Επίσης, ο δεύτερος λόγος για τον οποίο οι ἀπαιδευτοὶ δεν κρίνονται επαρκεῖς για τη διακυβέρνηση της πόλης είναι το ὅτι δεν ἔχουν στη ζωὴ τους ἕναν υψηλὸ σκοπὸ, στον οποίο θα εἶναι ἀφοσιωμένοι και τον οποίο θα υπηρετοῦν με τις πράξεις τους στη δημόσια και ιδιωτικὴ τους ζωὴ. («σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ ... δημοσία») Προφανῶς οι ἀπαιδευτοὶ ἀποβλέπουν μόνο στο προσωπικὸ τους συμφέρον και υποκινούνται ἀπὸ ταπεινὰ κίνητρα, ὅπως για παράδειγμα ἀρχομανία, προσωπικὴ προβολή, ἐπιθυμία ἀπόκτησης υλικῶν

αγαθών κ.ά.. Έτσι, λησμονούν το πραγματικό χρέος του κυβερνήτη, αδιαφορούν για τον ένα και μοναδικό σκοπό που λέει ο Πλάτωνας ότι πρέπει να έχουν οι φύλακες της πολιτείας και ο οποίος είναι να υπηρετούν πιστά και ανιδιοτελώς την πόλη ολόκληρη. Στην κατηγορία αυτή εντάσσει ο Πλάτωνας και τους πολιτικούς ηγέτες της εποχής του, χωρίς να κάνει εξαίρεση ούτε για τον Περικλή και τον Θεμιστοκλή. Κατά τη γνώμη του, είναι κι αυτοί υπεύθυνοι για την καταστροφή της Αθήνας, γιατί φρόντισαν περισσότερο για την υλική (οικονομική-στρατιωτική) ανάπτυξη της πόλης και λιγότερο για τη δικαιοσύνη και την πνευματική ζωή των πολιτών.

Αλλά και οι πεπαιδευμένοι, δηλαδή εκείνοι που ασχολούνται ως το τέλος της ζωής τους με την παιδεία, δε θα μπορούσαν να κυβερνήσουν ικανοποιητικά. Ο λόγος για τον οποίο δεν είναι ικανοί να κυβερνήσουν οι πεπαιδευμένοι δίνεται με τη φράση «**τούς δέ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν**» Ο Πλάτωνας αναφέρει ότι η ανεπάρκειά τους βρίσκεται στο ότι οι πνευματικοί άνθρωποι δεν είναι άνθρωποι της δράσης. Δε δείχνουν συνήθως καμία διάθεση να αναμειχθούν στα κοινά, αρέσκονται στα πνευματικά ταξίδια τους, στη θεωρητική προσέγγιση όλων των ζητημάτων. Είναι λογικό λοιπόν, ότι τέτοιοι άνθρωποι -όση σοφία, γνώση, πνευματική επάρκεια και αν διαθέτουν- δεν κάνουν για τη διακυβέρνηση της πόλης, εφόσον για το ρόλο αυτό απαιτείται δράση, αλλά και κάτι ακόμα: χρειάζεται διάθεση, ζήλος, επιθυμία για προσφορά στην πόλη. Οι άνθρωποι αυτοί, όμως, όχι μόνο δε χαρακτηρίζονται από τέτοιο ζήλο, αλλά απεναντίας είναι εντελώς απρόθυμοι να ασχοληθούν με τα κοινά, δε θέλουν να διαταράξουν την ψυχική τους γαλήνη και ευφορία. Βρίσκονται στον κόσμο του φωτός και δεν έχουν καμιά διάθεση να κατέβουν στο σκοτάδι, για να αναλάβουν το ρόλο του οδηγού των αμαθών, των ευρισκομένων στο σκοτάδι. Έτσι, ο Πλάτων τους επικρίνει καθώς αφοσιώνονται ολοκληρωτικά στις διανοητικές τους αναζητήσεις, και δεν ενδιαφέρονται για τις υποθέσεις της πολιτείας, ενώ διαθέτουν γνώσεις και συνθετική σκέψη. Η επιθυμία τους να συνεχίσουν να ζουν στον δικό τους κόσμο των πνευματικών ενασχολήσεων παρουσιάζεται στο κείμενο με την παρομοίωση των νησιών των Μακάρων: οι πεπαιδευμένοι-φιλόσοφοι πιστεύουν ότι ζουν στα νησιά των Μακάρων, ενώ είναι ακόμα ζωντανοί («**τούς δέ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι**»)

B2. Στο παράλληλο κείμενο από την «Πολιτεία» του Πλάτωνα η ιδέα του Αγαθού ορίζεται ως αυτό που παρέχει την αλήθεια και την επιστήμη, την αληθινή γνώση. Είναι η ύψιστη αρχή, η πηγή του όντος και της γνώσης. Είναι για τα αντικείμενα της γνώσης και την ίδια τη γνώση, ὅτι είναι ο ήλιος για τα ορατά αντικείμενα και την ὄραση («Είναι το αίτιο της γνώσης και της αλήθειας»). Η ιδέα του Αγαθού τελικά είναι κάτι ανώτερο από το εἶναι (= την πραγματικότητα). Η Ιδέα του Αγαθού είναι η ανώτατη στην ιεραρχία των Ιδεών ως «κάτι ακόμη πιο πέρα από την ουσία, ανώτερο από αυτήν ως προς το αξίωμα και τη δύναμη». Πάντως, ἤδη, στην αρχαιότητα το Πλάτωνος ἀγαθόν ἦταν παροιμιακή ἔκφραση για κάτι το ασαφές και σκοτεινό. Ο Πλάτωνας δεν δίνει μια σαφή ερμηνεία για αυτόν τον ὄρο που είναι ἀπό τους βασικότερους στο φιλοσοφικό του σύστημα παρά ἀρκείται σε ορισμένους υπαινιγμούς.

Στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο, η Ιδέα του Αγαθού προσδιορίζεται με κάποιους χαρακτηρισμούς, χωρίς όμως να διευκρινίζεται το ακριβές περιεχόμενό του. Πιο συγκεκριμένα, το Αγαθό είναι η μεγαλύτερη αξία («μέγιστον μάθημα»), αφού αυτό πρέπει να κατακτήσουν οι καλύτερες ανθρώπινες φύσεις και οι οποίες προορίζονται να αναλάβουν τη διοίκηση της ιδανικής πολιτείας («τάς βελτίστας φύσεις»). Επιπλέον, το Αγαθό μπορεί να προσεγγιστεί και να το θεαθεί ο άνθρωπος, όχι βέβαια με την εξωτερική όραση, αλλά με την καθαρή νόηση (ἀφικέσθαι, ἰδεῖν, ἴδωσι). Επιπλέον, η κατάκτησή του είναι δύσκολη και απαιτεί κόπο, επίπονη προσπάθεια και αγώνα (ἀναβῆναι, ἀνάβασιν, ἀναβάντες). Ειδικότερα, το ουσιαστικό ἀνάβασιν, όπως και το αντίστοιχο ρήμα, χρησιμοποιείται συμβολικά από τον Πλάτωνα, για να δείξει την πορεία του ανθρώπου προς τη γνώση και την προσέγγιση (θέαση) του Αγαθού. Πρόκειται για μια πορεία ανηφορική· απαιτεί χρόνο και μόχθο. Αντιστοίχως μακρόχρονη και κοπιώδης περιγράφεται στην Πολιτεία η εκπαίδευση των ἐν παιδείᾳ πολιτῶν και μελλοντικῶν φυλάκων. Είναι ο απώτερος στόχος της συνολικής παιδευτικής προσπάθειας και πορείας του ανθρώπου (ἀφικέσθαι). Πρόκειται για μια ανοδική διαδρομή που οδηγεί στην ολοένα υψηλότερη γνώση και διάπλαση ήθους.

B3. α-Λάθος, β-Σωστό, γ-Λάθος, δ-Σωστό, ε-Λάθος

B4. 1-γ, 2-ζ, 3-ε, 4-δ, 5-α

Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Και ο Αγησίλαος, μόλις άκουσε αυτά στενοχωρήθηκε επειδή σκέφτηκε τι τιμές έχανε και τι ελπίδες ματαιώνονταν, όμως αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους τους ανακοίνωσε τις εντολές της πόλης του, και τους είπε ότι ήταν ανάγκη να σπεύσει για βοήθεια της πατρίδας του. Αν όμως η κατάσταση εξελιχθεί ευνοϊκά, να ξέρετε καλά, άνδρες σύμμαχοι, είπε, ότι δεν θα σας ξεχάσω, αλλά πάλι θα επιστρέψω για να κάνω όσα εσείς χρειάζεστε. Αφού άκουσαν αυτά πολλοί δάκρυσαν, όλοι όμως αποφάσισαν να βοηθήσουν μαζί με τον Αγησίλαο τη Σπάρτη. Αν οι καταστάσεις εκεί εξελιχθούν καλά, αφού πάρουν αυτόν θα πάνε πάλι στην Ασία. Και αυτοί προετοιμάζονταν για να τον ακολουθήσουν.

Γ2. Όταν οι Λακεδαιμόνιοι πληροφορήθηκαν ότι τα χρήματα είχαν φτάσει στην Ελλάδα και ότι οι σημαντικότερες πόλεις είχαν συνασπιστεί για να πολεμήσουν εναντίον τους, κατάλαβαν ότι η πόλη τους βρισκόταν σε κίνδυνο και θεώρησαν αναγκαίο να εκστρατεύσουν. Έστειλαν αμέσως στον Αγησίλαο τον Επικυδίδα. Εκείνος, όταν έφτασε εκεί, ενημέρωσε τον Αγησίλαο για την κατάσταση και του ανακοίνωσε πως η πόλη τον διατάζει να σπεύσει για να βοηθήσει την πατρίδα.

Γ3. α) τῷ χρήματι, τὰς μείζονας/μείζους, ταῖς πόλεσι, πλεῖστοι, κάλλιστα.

β) συνίστασαι, συνιστῆ, συνισταῖο, συνίστασο, συνέστης, συστής, συσταίης, σύστηθι.

Γ4. α) ἔλληθητότα= κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στα **χρήματα**

στρατεύειν= τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο **ἀναγκαῖον εἶναι**

τῇ πατρίδι= αντικείμενο στο **βοηθεῖν**

ὑπὸ τῆς πόλεως= εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο **παραγγελλόμενα**

ἐκεῖνα= υποκείμενο στο **γένηται**, αττική σύνταξη.

β) **ὡς ἀκολουθήσοντες**= τελική μετοχή συνημμένη στο **οἱ μὲν** → **ὡς ἀκολουθήσαιεν/-ειαν**

γ) **ἐπεὶ ἀφίκετο**= δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση → **ἀφικόμενος**